

นิตិกรรมอำพราง

นายไชยยศ เหมะรัชตะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๕

000729

I15548211

The Concealed Juristic Act

Mr. Chaiyos Hemarajata

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1972

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ดร. อรุณ มงคลนาวิน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ดร. อรุณ มงคลนาวิน

ประธานกรรมการ

ดร. อรุณ มงคลนาวิน

กรรมการ

๒๗๓ (๒๕๖๑) พก

กรรมการ

อาจารย์ควบคุมการวิจัย

ดร. อรุณ มงคลนาวิน

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นิติกรรมอำพราง

ชื่อ

นายไชยยศ เหมะรัชตะ

แผนกวิชา

นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

๒๕๑๕

บทคัดย่อ

ข้อกำหนดในเรื่องนิติกรรมอำพราง ในเรื่องนิติกรรมอำพรางนี้ คู่กรณีทำนิติกรรมซ่อนกันไว้สองอัน อันหนึ่งเรียกวานิติกรรมอำพราง อีกอันหนึ่งเรียกวานิติกรรมที่ถูกต้อง นิติกรรมอำพรางนั้นคู่กรณีทำขึ้นโดยเปิดเผย เพื่อให้ปรากฏแก่บุคคลภายนอกทั้งหลาย ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วคู่กรณีไม่ต้องการให้ผลผูกพันหรือบังคับกันตามนั้น แต่นิติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นจากเจตนาลวง โดยสมรู้กันระหว่างคู่กรณี เพื่อความมุ่งหมายที่จะให้นิติกรรมนั้นปกปิดหรืออำพรางนิติกรรมอีกอันหนึ่ง ซึ่งเป็นนิติกรรมที่คู่กรณีประสงค์จะให้ผูกพันกันอย่างแท้จริง ส่วนนิติกรรมที่ถูกต้องอำพรางคือนิติกรรมลับอันเกิดขึ้นจากเจตนาที่ต้องการผูกพันกันอย่างแท้จริงของคู่กรณี แต่ได้ถูกปกปิดโดยนิติกรรมอำพราง

ผลของนิติกรรมอำพราง เนื่องจากนิติกรรมอำพรางคือนิติกรรมที่เกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาลวง ดังนั้นนิติกรรมอำพรางจึงตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘ วรรคแรก ไม่มีผลใช้บังคับในระหว่างคู่กรณี ทั้งนี้เพราะมีหลักกฎหมายเรื่องการแสดงเจตนาอยู่ว่า ในระหว่างคู่กรณีให้ถือตามเจตนาที่ประสงค์จะให้ผูกพันกันอย่างแท้จริงเป็นสำคัญ การแสดงเจตนาลวงยอมไร้ผล อย่างไรก็ตามการที่นิติกรรมอำพรางตกเป็นโมฆะใช้ไม่ได้ในระหว่างคู่กรณีนั้น อาจทำให้บุคคลภายนอกผู้ไม่รู้เห็นควยหลงเชื่อตามนิติกรรมอำพรางซึ่งเป็นนิติกรรมที่เปิดเผย ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ กฎหมายจึงวางหลักให้ความคุ้มครองต่อบุคคลภายนอก โดยห้ามมิให้คู่กรณียกเอาความเป็นโมฆะของนิติกรรมอำพรางขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต และต้องเสียหายแทนนิติกรรมอำพรางนั้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักกฎหมายเรื่องการแสดงเจตนาที่ว่า สำหรับบุคคลภายนอกนั้น การแสดงเจตนาให้ปรากฏออกมาย่อมมีความสำคัญ

กว่าเจตนาที่แท้จริงซึ่งซ่อนอยู่ในใจ

ผลของนิติกรรมที่ถูกร่าง เนื่องจากนิติกรรมที่ถูกร่างคือนิติกรรมที่
เกิดขึ้นจากเจตนาของคู่กรณีที่จะให้ผูกพันกันอย่างแท้จริง และที่จะบังคับกันตามนั้น ดังนั้น
นิติกรรมที่ถูกร่างซึ่งได้ทำขึ้นถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมชนิดนั้น ๆ
แม้จะได้อำนาจขึ้นโดยปกปิด ไม่เปิดเผยออกมากก็ตาม ย่อมมีผลใช้บังคับกันได้ในระหว่างคู่กรณี
อย่างไรก็ตาม คู่กรณีย่อมไม่อาจยกนิติกรรมที่ถูกร่างนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอก
ผู้ทำการโดยสุจริตและต้องเสียหายแทนนิติกรรมที่ถูกร่างนั้นเช่นกัน เพราะไม่เป็นการ
ยุติธรรม หากจะยอมให้คู่กรณีอ้างนิติกรรมที่ถูกร่าง อันเป็นนิติกรรมลับซึ่งเป็นที่รู้กัน
เฉพาะในระหว่างตนมาไต่ถามต่อบุคคลอื่นและทำให้เขาต้องเสียหาย

สิทธิของบุคคลภายนอกในเรื่องนิติกรรมอำพราง ในเรื่องนิติกรรมอำพรางนี้
บุคคลภายนอกย่อมได้เปรียบ เพราะเขามีสิทธิที่จะได้บังคับตามนิติกรรมอันใดก็ได้
ระหว่างนิติกรรมอำพรางกับนิติกรรมที่ถูกร่าง สดแล้วแต่ว่าการบังคับตามนิติกรรมใด
จะเป็นประโยชน์แก่เขามากกว่า กล่าวคือโดยหลักทั่วไปบุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่รู้อาจริง
มาแต่ต้น ถึงการที่คู่กรณีทำนิติกรรมที่ถูกร่าง ย่อมสามารถอ้างว่านิติกรรมอำพรางมี
ผลสมบูรณ์ใช้บังคับกันตามกฎหมายได้ ถ้าหากการบังคับตามนิติกรรมที่ถูกร่างจะเกิด
ความเสียหายแก่เขา ยิ่งไปกว่านั้นในกรณีที่บุคคลภายนอกได้รู้ถึงความจริงที่คู่กรณีทำ
นิติกรรมที่ถูกร่างขึ้นไว้ และการที่จะบังคับตามนิติกรรมที่ถูกร่างนั้นจะเป็น
ประโยชน์ต่อเขามากกว่า เขาก็ย่อมมีสิทธิที่จะกล่าวอ้างให้บังคับตามนิติกรรมที่ถูกร่าง
ได้ด้วย

การฟ้องคดีและการนำสืบ การฟ้องคดีเรื่องนิติกรรมอำพราง ส่วนใหญ่เป็น
การฟ้องเพื่อให้ศาลบังคับให้เป็นไปตามนิติกรรมที่ถูกร่าง ซึ่งโจทก์จะต้องนำสืบ
หักล้างนิติกรรมอำพรางพร้อมทั้งนำสืบถึงความมีอยู่ของนิติกรรมที่ถูกร่าง ถ้าขอเท็จจริง
ฟังได้ว่าคดีดังกล่าวเป็นเรื่องนิติกรรมอำพราง ย่อมเป็นที่แน่ชัดว่าคู่กรณีสามารถนำ
พยานบุคคลมาสืบหักล้างนิติกรรมอำพรางที่ไม่สมบูรณ์ได้เสมอ เพราะเป็นกรณีที่ของควย
ชอยกเวน ให้นำสืบใดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๔ วรรคท้าย

Thesis Title The Concealed Juristic Act

Name Mr. Chaiyos Hemarajata Department Law

Academic Year 1972

ABSTRACT

Notion of the simulation of juristic acts.

The simulation of juristic acts, the parties have two juristic acts, one is the simulated act, the other is the concealed act. The simulated act, the parties openly show to everybody, which in fact they do not want to bind or enforce according to the simulated act, they intended to conceal another juristic act. The concealed act is the act that the parties intended to bind, but was kept in secret by the simulated act.

Effects of the simulated act. The simulated act was made with the connivance of the other party and which is fictitious, is void according to the Civil and Commercial Code section 118 paragraph one, and have no effect to the parties. because there is a principle of law of the declaration of intention that the parties are bound by their real intention, the fictitious declaration of intention is void. However, the simulated act which is void among the parties, may cause damage to the third persons who were deceived by the simulated act. The law protect the third persons, by prohibiting

the parties to set up its invalidity against third persons who were acting in good faith and were injured by that simulated act. The principle of law is that for the third persons, the expressed declaration of intention is more essential than the concealed intention.

Effects of the concealed act. As the concealed act is the real intention of the parties and they wanted to enforce it. Then the concealed act which was made according to the provisions of the juristic act, even it was concealed from the third persons, it can be enforced between the parties. However the parties cannot set up the concealed act against the third persons who acted in good faith and were injured by the concealed act, because it will not be fair to allow the parties to set up the concealed act, which was known only between the parties, against the third persons who were injured.

Rights of the third person in the matter of simulation. For the simulation, the third person is of an advantage, because he can choose to enforce either the simulated act or the concealed act, which is more of an advantage to him. In fact the third person who acted in good faith didn't know the truth about the concealed act that was injured to him, he can set up that the simulated act is valid and can be enforced according to the law. Moreover later the third person knows the truth about the concealed act and it is more of an advantage to him, he has the right to enforce the

concealed act as well.

The action and the burden of proof. Most of the cases, they are the proceedings to enforce the concealed act, which the plaintiff must prove the invalid of the simulated act and prove that there is the concealed act. If it is found that it is the case of the simulation of act, the parties can always produce the oral evidence to prove the invalid of the simulated act according to the exception of the Civil Procedure Code section 94 last paragraph.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ประยูร กาญจนกุล คณบดี คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ซึ่งมี ส่วนสำคัญในการดำเนินการยกฐานะแผนกวิชานิติศาสตร์ ขึ้นเป็นคณะนิติศาสตร์ ใน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ และได้สนับสนุนให้เปิดการสอน ชั้นปริญญาโททางนิติศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา ๒๕๑๒ ทำให้ผู้เขียนมีโอกาส เข้าศึกษาและได้ทำวิทยานิพนธ์นี้

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. อุกฤษ มงคลนาวิน ซึ่งได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนแก่ผู้เขียนทั้งในด้านการเรียนและหน้าที่การงานตลอดมา และได้รับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ กับทั้ง ให้คำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

เกี่ยวกับกฎหมายเยอรมัน ผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างสูงจากศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ซึ่งกรุณาสละเวลาเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ คำแนะนำและให้ยืมตำรากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาระแห่งวิทยานิพนธ์นี้ รวมทั้งได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นอัน สำคัญและเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียน อาจารย์ ดร. เชื้อ คงคากุล อาจารย์ วงษ์ วีระพงศ์ อาจารย์ ดร. วินิจ วินิจนัยภาค ดร. สุธรรม วลัยเสถียร และอาจารย์ วลัยยา ปิยะรัตน์ ได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือเกี่ยวกับกฎหมายฝรั่งเศส อาจารย์ ดร. อักษราทร จุฬารัตน์ ให้ความช่วยเหลือในด้านกฎหมายอิตาลี และอาจารย์ ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์ ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับกฎหมายจีน นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงส์ภักย์ อาจารย์ สุธรรม ภัทรากม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ อัมพร จันทรวิจิตร ซึ่งได้ให้ความกรุณาเป็นพิเศษแก่ผู้เขียนด้วยการช่วยตรวจแก้ ขอบกพรองผิดพลาดต่าง ๆ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่การ เขียนวิทยานิพนธ์นี้ อย่างยิ่ง

ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทนำ.....	๑
บทที่	
๑. ข้อกำหนดและบทบัญญัติ เรื่องนิติกรรมอำพราง.....	๔
๑.๑ วัตถุประสงค์ของคูกรณีในการทำนิติกรรมอำพราง.....	๔
๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องมีบทบัญญัติว่าควย เรื่องนิติกรรมอำพราง.....	๕
๑.๓ ประวัติความเป็นมาและบทบัญญัติ เรื่องนิติกรรมอำพรางในกฎหมาย ของประเทศต่าง ๆ	๖
๑.๔ บทบัญญัติ เรื่องนิติกรรมอำพรางในประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์.....	๑๕
๑.๕ ที่มาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘.....	๑๗
๑.๖ หลักเกณฑ์ใน เรื่องนิติกรรมอำพราง.....	๑๗
๑.๗ ลักษณะของนิติกรรมอำพรางและนิติกรรมที่ถูกอำพราง.....	๒๑
๑.๗.๑ นิติกรรมทั้งสองเป็นนิติกรรมสองฝ่าย.....	๒๑
๑.๗.๒ นิติกรรมอำพรางอาจเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวซึ่งต้องมีผู้รับ การแสดงเจตนา.....	๒๑
๑.๗.๓ คูกรณีในนิติกรรมทั้งสอง.....	๒๔
๑.๗.๔ นิติกรรมทั้งสองจำเป็นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่.....	๒๖
๑.๗.๕ นิติกรรมทั้งสองทำขึ้นในเวลาใด.....	๒๖

๑.๘	กรณีที่ไม่ใช่เป็นเรื่องนิตินิรรมอำพราง.....	๒๘
๑.๘.๑	กรณีที่ในชั้นแรกคู่กรณีตกลงกันอย่างหนึ่ง แต่ในที่สุดเวลา เขาทำนิตินิรรมกลับตกลงกันอีกอย่างหนึ่ง โดยต้องการให้ ข้อตกลงอย่างหลังนี้มีผลบังคับกันจริง ๆ	๒๘
๑.๘.๒	กรณีที่ทำนิตินิรรมอันหลังขึ้นเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความ ในนิตินิรรมอันแรก.....	๓๘
๑.๘.๓	กรณีของนิตินิรรมไว้วางใจ.....	๓๕
๑.๘.๔	กรณีอื่น ๆ ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่ใช่เรื่องนิตินิรรม อำพราง.....	๓๘
๑.๘	กรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นเรื่องนิตินิรรมอำพราง.....	๔๑
๒.	นิตินิรรมอำพราง.....	๔๕
๒.๑	นิตินิรรมอำพรางเกิดจากมีการแสดงเจตนาลวง.....	๔๕
๒.๒	ชนิดของเจตนาลวง.....	๔๖
๒.๓	ความแตกต่างระหว่างการแสดงเจตนาลวงกับการแสดงเจตนาที่ ทำขึ้นเพราะถูกกลฉ้อฉล.....	๔๗
๒.๔	วัตถุประสงค์ของการแสดงเจตนาลวงในเรื่องนิตินิรรมอำพราง..	๔๘
๒.๕	สภาพบังคับต่อการแสดงเจตนาลวง.....	๕๐
๒.๖	ผลของนิตินิรรมอำพราง.....	๕๕
๒.๖.๑	ผลในระหว่างคู่กรณี.....	๕๕
๒.๖.๒	ผลต่อบุคคลภายนอก.....	๕๘

๔.๒ การนำสืบในเรื่องนิติกรรมอำพราง.....	๑๑๘
๔.๒.๑ การนำสืบของคู่กรณี.....	๑๒๑
๔.๒.๑.๑ การนำสืบโดยพยานเอกสาร.....	๑๒๑
๔.๒.๑.๒ การนำสืบโดยพยานบุคคล.....	๑๒๑
๔.๒.๒ การนำสืบของบุคคลภายนอก.....	๑๓๐
๕. ขอสัญญาและขอเสนอแนะ.....	๑๓๒
บรรณานุกรม.....	๑๓๖
ประวัติการศึกษา.....	๑๔๑

.....